

Abdylkadyr Geýlanynyň kitabynda agzalýan «Zümerret kerpiçleri»

Category: Filosofiýa, Kitapcy, Romanlar

написано kitapcy | 22 января, 2025

Abdylkadyr Geýlanynyň kitabynda agzalýan «Zümerret kerpiçleri»

■ Awtor hakynda

Nazan Sara Şatana – tanymal türk şahyry, ýazyjy, taryhçy, suratkeş, senarist, kompozitor.

1957-nji ýylda Stambulda doglan Nazan Sara Şatananyň asly meşhur dagystanly Şeýh Şamiliň neslindendir.

Nazan hanym döredijilik işine žurnalistlik kärinden başlady. Soňra turizm sektorynda işläp ýörkä döredijilik dünyäsine ymykly gadam uran ýazyjynyň kitaplary häzirki döwrün Türkíyesinde iň köp okalýan ýazyjylaryň hataryna girýär.

Birnäçe taryhy romanlaryň awtory bolan Nazan Sara Şatana şol bir wagtyň özünde telewizion edebi gepleşikleri hem alyp barýar. Onuň häzirki wagta çenli on dört kitaby neşir edildi. Senariýasyny ýazan iki çeber kinofilm ekranlaşdyryldy. Türkíäniň öz içindäki we daşary ýurtlaryň gazetlerinde makalalar bilen yzygiderli çykyş edýär.

Nazan Sara Şatananyň kitaplary Türkíäniň Ýokary Halk mejlisiniň we Döwlet kitaphanasynyň goruna hem kabul edildi.

Birnäçe edebi baýraklaryň laureaty bolan Nazan Sara Şatana mifologiya hakyndaky kitaplar tapgyry bilenem giňdeň tanalýar.

■ ABDYLKADYR GEÝLANY HEZRETLERINIŇ KITABYNDÀ AGZALÝAN ZÜMERRET KERPIÇLERİ

Abdylkadyr Geýlany hezretleriniň "Syrlaryň syry" ("Kitab-ı Sirr Al Asrar") atly kitabynda zümerret kerpiçlerinden söz açmagy meniň muňa içgin üns bermegime sebäp boldy.

Germetika ýa-da başgaça aýdanymyzda "Zümerret kerpiçleri" ~ gadymy gresiyalylarda "Hermes Trismegustus" diýip atlandyrylan Germes Trismegistiň taglymatyny beýan edýän köne grek we latyn dilinde ýazylan elýazma parçalaryň jemine berilen atdyr.

Mahal-mahal ýazyp ýören "Daşlar" kitabymdan söz açýaryn. Ýöne ony hiç ýazyp gutaryp bilemok. Her gün bir bahana tapylýar, bu bolşum bilen ony haçan dynaryn, haçan kitap bolup çykar we men onuň üstüne ýene näçe kitap ýazyp neşire bererin, ony özümem bilemok dogrusu...

■ Indem zümerret kerpiçlere küýümi berdim

Zümerret kerpiçler germetik ýazgylaryň içinde iň esasy sy hasaplanýarmış. Muny okanymda hasam ünsümi çekdi. Kerpiçler we daşlar. Ynha-da, meniň "Daşlar-kyýamat-2023" atly neşire goýberiljek kitabym.

Bular gadymy Müsürde mukaddes elipbiý bilen ýazylan gadymy asyl nusgalaryň dürli ýazuw formalaryna terjime edilen nusgalarynyň bölekleyín köne grek we latyn diline geçirilen bölek-bücek parçalarymyş.

Pikir beriň, bu kerpiçler orta asyrlardan bări üns merkezinde. Bu kerpiç ýazgylar bu işiň hünärmenleriň, ylmy barlagçylaryň ýa-da iň bolmanda gzyklanýanlaryň bilesi gelýän ýazgylarydyr. Kerpiçleriň nähili tapylandygyna degişli myş-myş kän. Olaryň in hakykata golaýy: Aleksandr Makedonskiý Germesiň mazaryny tapanda şol guburyň içinden kerpiçleri-de tapyp alypdyr. Üns beriň, tapylan kerpiçler ýone bir kerpiç däl, olar ýap-ýaşyl öwüsýän zümerret!

Bu ýerden zümerretiň tapylmagynyň birnäçe sebäbiniň bardygy aýdylýar. Mundan gowy baş çykarýanlaryň aýtmagyna görä:

- Yaşyk reňk – ýaşyl maýsalygy alamatlandyrýandygy üçin;
- Okultistik tradisiýada danalygyň simwoly ýaşyldygy üçin;
- Hristianlykda-da ýaşyl reňkiň ynanjyň simwolydygy üçin.

Germetik ýazgylaryň birnäçesi ellinleşen Müsüre degişlimiň.

Geň galaýmaly, bularyň ählisiniň düýbi gadymy Müsürde birigäýyär. Göýä düşünip bolmaýan zatlar Müsürde düşüner ýaly

bolýar. Hakykatda bilinmeýän zatlar bilinenlerden has köpdürem welin, ol ýerlerde başga-başga dünýä bar ýaly...

Sözümiň şu ýerinde ýazgylardan sitata getirmek isleýärin. Bu ýazgylaryň grek dilinde asyl nusgasynyň barlygy güman edilýär, emma häzire çenli bitewi ýazgy tapylanok. Diňe ýigrimä golaý arapça wersiyasyna duş gelindi. Zümerret kerpiçlerde ýazylan ýazgylar hem diýseň täsin. Ynha, onuň terjimesini Siziň dykgatyňza ýetirýärin:

1. Ýalan ara goşulmazdan dogrudyr, anykdyr we örän hakykatdyr.
2. Aşakda bolan yokarda bolan ýalydyr, ýokarda bolanam aşakda bolan ýalydyr we ikisi birlikde bir zadyň gudratyny amala aşyrarlar.
3. Ähli her bir zat birlikden gelýänliginden, birligiň düşünjesinden gelipdir. Şeýdibem her bir zat bu bir zada sazlaşykly orta çykdy.
4. Gün onuň atasydyr, Aý enesidir. Şemal ony garnynda gösterdi, ýer ony ekläp-saklady.
5. Dünýäniň ähli güýjünin atasy şudur. Eger onuň güýji topraga ýetse hemme zada-da ýetýändir.
6. Topragy otdan, subtil (mikro mukdarda fiziki we ruhy täsirlere alyp barýan energiýa tolkuny) bolany ýygjamyndan aýyrmaly bolarsyň. Muny aýratyn ussatlyk bilen ýerine ýetirmeli.
7. Toprakdan asmana çykar we täzeden ýere iner, ýokarda we aşakda bolanyň güýjünü özüne alar. Şeýdip bütün dünýäniň ýeňsi seniňki bolar. Şonuň üçin ähli garaňkylyk senden daşlaşar.
8. Bu ähli güýcleriň iň güýclüsü, çünkü her subtil zady ýeňer, her gaty närsäniň içine girer.

9. Dünýä-de şeýdip ýaradylypdy.

10. Haýran galdyryjy biçüwler şundan çykdy, bularyň özeni şu ýerdedir.

11. Şonuň üçin maňa üç gezek Beýik Germes diýdiler. Sebäbi bütin dünýäniň filosofiýasynyň üç böлümi-de maňa degişli. Günün eden işleri hakyndaky aýdanlarym şunuň bilen tamamlanýar.

Bulary okanyňda aklyň çasmasızlygy mümkün däl. Düşünjek bolsaň köp okamak, köp agtarmak gerek. Bu makalamy siziňem haýran galyp okarsyñyz we "Zümerret ýazgylar" barada ýene nämeleri öwrenip bolarka diýersiňiz diýip umyt edýärin.

■ Germetikadaky şahyrana setirlerden:

"Diňläň, eý, palçykdan çykan adamlar!
Azsalym oýlanyň, ynsan döreýşin
Ene ýatgysynda kemala gelşin.
Şeýle ussatlygy aklyňa aýla
Hem-de gözläp başla ol Senetkäri.
Şol ajap görnüşe şekil girizip
Kim çyzdyka onuň didelerini?
Kim açdyka gulagynyň, burnunyň
Hem-de bokurdagnyň deşiklerini?
Kim onuň damarny uzaldyp ýene
Bir-birine mäkäm baglap goýduka?
Kim döretdi ystyhany-süňküni,
hem etini hamy bilen kim örtdi?
Kim aýyrdy barmaklarnyň arasyn?
Kim düzledi dabanynyň astyny?
Kim taýýarlap bildi onuň ýüregni?
hem boş ýerler goýup jigerlerinde?
Kim görküni etdi göze gelüwli,
Kim saklady içegäni içinde?
Näçe dürli melhem ulanyldyka,

Näçe senet eserleri döretdi
Döretmeklik için ýeke ynsany? (...)
Gözüň bilen görjek bolsan sen Ony
Ajap gurluşyna bak sen älemiň,
Görýän her zadyňa erki ýetip dur.
Goýan kanunyna, bolan her işiň
Hem bolhak işleriň ajaplygna bak!
Alysda özüne berilen künçde
Bir eýlæk, bir beýlæk aýlanar ýyldyz.
Neçüýn bar ýyldyzlar bir ýoly tutmaz?
Her biriniň ýeri taýynlan kimkä?
Bulary ýaradan, bułaň Eýesi,
Hökman bir ýerlerde bar bolaýmaly!
Mümkin däl tötänden orta çykmagy,
Bu zatlaň barysy haçanam bolsa
Ýaradylan bolaýmaly, şübhесiz!
Diňe ölçege sygmadyk
orta çykýandyr "tötänden".

Filosofiýa